

SPIS TREŚCI

1. Informacje ogólne o Litwie.....	2
1.1. Informacje geograficzne	2
1.2. Cechy charakterystyczne Litwy	2
1.3. Powszechnie święta narodowe i dni wolne od pracy	4
1.4. Telefony alarmowe i informacyjne	4
1.5. Adresy polskich placówek dyplomatycznych.....	5
1.6. Adres informacyjnej strony internetowej o Litwie w języku angielskim	6
2. Praca na Litwie.....	6
2.1. Podejmowanie pracy przez obywateli Polski na Litwie	6
2.1.1. Zasady dostępu obywateli Polski do litewskiego rynku pracy	6
2.1.2. Prowadzenie własnej działalności gospodarczej na Litwie	6
2.1.3. Adresy stron internetowych zawierających więcej informacji z powyższego zakresu ...	11
2.2. Sposoby poszukiwania pracy na Litwie.....	11
2.2.1. Publiczne służby zatrudnienia.....	11
2.2.2. Europejskie Służby Zatrudnienia EURES	11
2.2.3. Niepubliczne agencje pośrednictwa pracy	11
2.2.4. Prasa	12
2.2.5. Inne sposoby poszukiwania pracy.....	12
2.2.6. Ubieganie się o pracę (wymagane dokumenty - CV, list motywacyjny i inne).....	12
2.3. Warunki pracy.....	13
2.3.1. Rodzaje umów o pracę.....	13
2.3.2. Czas pracy	15
2.3.3. Urlop wypoczynkowy	16
2.3.4. Wynagrodzenie za pracę	17
2.3.5. Adresy stron internetowych zawierających więcej informacji z powyższego zakresu ...	17
2.4. Podatki	17
2.4.1. Podatek dochodowy od osób fizycznych	17
2.4.2. Podatek VAT.....	17
2.4.3. Inne podatki i opłaty lokalne.....	18
2.4.4. Adresy stron internetowych zawierających więcej informacji z powyższego zakresu ...	18
2.5. Zabezpieczenie społeczne	18
2.5.1. Świadczenia z ubezpieczeń społecznych - beneficjenci i warunki uzyskania	18
2.5.1.1. Emerytura.....	20
2.5.1.2. Świadczenia z tytułu choroby	21
2.5.1.3. Świadczenia na wypadek macierzyństwa	21
2.5.1.4. Świadczenia z tytułu wypadków przy pracy i chorób zawodowych	22
2.5.2. Inne świadczenia socjalne - beneficjenci i warunki uzyskania.....	22
2.5.2.1. Świadczenia z tytułu inwalidztwa.....	22
2.5.2.2. Zasiłki rodzinne.....	23
2.5.2.3. Świadczenia z tytułu bezrobocia.....	23
2.5.3. Adresy stron internetowych zawierających więcej informacji z powyższego zakresu ...	24
3. Warunki życia	24
3.1. Zakwaterowanie	24
3.2. Prawo jazdy.....	25
3.3. Więcej informacji z powyższego zakresu	25
3.4. System edukacji	25

3.5. Więcej informacji z powyższego zakresu.....	26
3.6. Uznawalność dyplomów i kwalifikacji dla celów zawodowych.....	26
3.7. Kursy języka narodowego.....	27
3.8.1. Ubezpieczenie zdrowotne.....	28
3.8.2. Europejska Karta Ubezpieczenia Zdrowotnego.....	28

1. Informacje ogólne o Litwie

1.1. Informacje geograficzne

Litwa (Lietuva, Republika Litewska, Lietuvos Respublika) - państwo położone w Europie Wschodniej, na południowo-wschodnim wybrzeżu Morza Bałtyckiego. Powierzchnia tego kraju wynosi 65,3tys. km². Graniczy na północy z Łotwą, na wschodzie z Białorusią, na południowym zachodzie z Polską oraz z Rosją przez obwód kaliningradzki. Wybrzeże morskie Litwy jest przeważnie niskie i wyrównane, wewnątrz kraju zaś nizinne. Na południowym wschodzie rozciąga się Pojezierze Litewskie, a na północnym zachodzie Pojezierze Żmudzkie, między nimi leży rozległa i bagnista Nizina Środkowolitewska, którą przecinają liczne rzeki. Największą z nich jest Niemen. Panuje tu klimat umiarkowanie morski, o wzrastających ku wschodowi cechach kontynentalnych. Naturalną roślinność tworzą lasy mieszane, zajmujące ok. 25% powierzchni kraju oraz łąki i bagna. Strefa czasowa: czas uniwersalny + 2 godziny.

1.2. Cechy charakterystyczne Litwy

Litwa jest republiką wielopartyjną z jednoizbowym parlamentem *Seimas*, który liczy 141 miejsc i jest wybierany na czteroletnią kadencję w systemie większościowo-proporcjonalnym. Głową państwa jest prezydent wybierany na pięcioletnią kadencję, którą można powtórzyć raz. Stolicą Litwy jest Wilno (549 389 mieszkańców). Pozostałe największe miasta Republiki Litewskiej to: Kowno (287 665 mieszkańców), Kłajpeda (148 090), Szawle (100 429) Poniewież (88 093). Litwa podzielona jest na 10 okręgów, te z kolei na 60 gmin (w tym 9 samorządów-miast wydzielonych: Wilno, Kowno, Kłajpeda, Szawle, Poniewież, Olita, Visaginas, Pałaga, Neringa).

Liczba ludności Litwy – 2 800 738.¹

Gęstość zaludnienia – 45,3 osób/km².

Mniejszości narodowe i grupy etniczne (2015 r.):

- Litwini - 86,67% / 2 531,843
- Polacy - 5,61% / 163 858
- Rosjanie – 4,78% / 139 507
- Białorusini - 1,34% / 39 159
- Ukraińcy – 0,69% / 20,225
- Inni – 0,91%

Na Litwie nie ma religii państwowej. Mieszkają tu ludzie różnych wyznań, według danych z 2011 roku 83,2% mieszkańców Republiki Litewskiej zadeklarowało pewną wiarę, 6,1% stwierdziło, że jest niewierzących, a 10,1% nie wskazało lub nie potrafiło odpowiedzieć. Na Litwie od dawna mieszkają przedstawiciele wielu wyznań chrześcijańskich. Zdecydowaną większość stanowią katolicy (77,2%). Oprócz tego na Litwie żyją również: prawosławni (4,1%), staroobrzędowcy (0,8%) luteranie (0,6%) i ewangelicy reformowani (0,2%). W XV wieku na Litwę zostały sprowadzone, jako osobista straż książąt, grupy Karaimów i Tatarów, którzy do dziś zachowali swoją tożsamość kulturową i religijną. Schronienie w średniowiecznej Litwie znaleźli również prześladowani w owym czasie w Europie Żydzi, którzy zastali tutaj dobre warunki do rozwijania własnej kultury oraz religii.

¹ <https://osp.stat.gov.lt>

Językiem urzędowym jest język litewski. Pewna część ludności litewskiej posługuje się również językiem rosyjskim, białoruskim i polskim.

Od stycznia 2015 roku walutą obowiązującą na Litwie jest Euro.

Większość kart kredytowych jest honorowana na Litwie, w tym Visa, MasterCard i EuroCard, rzadziej American Express. W restauracjach lepiej jest uprzedzić, że będziesz płacić kartą. Również, podobnie jak w większości krajów europejskich, można podjąć pieniądze z bankomatów tylko za pomocą kart posiadających 4-ro cyfrowy PIN (w przeciwieństwie do rzadziej występującego 5-cio cyfrowego PIN-u). W związku z tym, iż czeki podróżne nie są zbyt popularne na Litwie, nie są honorowane w zwykłych sklepach i mogą być wymieniane tylko w większych bankach lub wybranych kantorach wymiany.

Bank Litwy rozpoczął swą działalność na początku 1990 roku, po odzyskaniu przez Republikę Litewską niepodległości.

Obywatele Litwy oraz innych krajów mogą posiadać rachunki bieżące i lokaty terminowe w obcej walucie.

Oto kilka istniejących na Litwie banków:

Bank Litwy - Lietuvos Bankas

Gedimino pr. 6, LT-01103 Wilno

Totorių g. 4, LT-01121 Wilno (do korespondencji)

Bezpłatna linia informacyjna

+370 800 50 500

6 banków posiada licencję Banku Litwy:

AB SEB bankas

Gedimino Ave. 12, LT-01103 Wilno

Telefon (370 5) 268 2800, Fax (370 5) 268 2333

AB DNB bankas

Konstitucijos ave. 21A, Vilnius, 03601 Wilno

Telefon (370 5) 239 3444, Fax (370 5) 213 9056

Akcinė bendrovė Šiaulių bankas

Tilzes Str. 149, LT-76348 Szawle

Telefon (370 41) 52 21 17, Fax (370 41) 43 07 74

Citadele Bank

K.Kalinausko Str. 13, LT-03107 Wilno

Telefon (370 5) 266 4600, Fax (370 5) 266 4601

"Swedbank", AB

Konstitucijos Ave. 20A, LT-03502 Wilno

Telefon (370 5) 268 4444, Fax (370 5) 258 2700

UAB Medicinos bankas

MEDICINOS BANKAS

Pamenkalnio Str. 40, LT-01114 Wilno
Telefon (370 5) 264 4800, Fax (370 5) 264 4801

1.3. Powszechne święta narodowe i dni wolne od pracy

Święta państwowo:

- 1 stycznia: Nowy Rok (*Naujieji metai*)
- 16 lutego: Dzień odbudowy Państwa Litewskiego („*Lietuvos valstybės atkūrimo diena*”)
- 11 marca: Dzień odzyskania przez Litwę niepodległości („*Lietuvos nepriklausomybės atkūrimo diena*”)
- niedziela i poniedziałek: Wielkanoc chrześcijańska („*Velykos*”)
- 1 maja: Międzynarodowy Dzień Pracy („*Tarptautinė darbo diena*”)
- pierwsza niedziela maja: Dzień matki (*Motinos diena*)
- pierwsza niedziela czerwca: Dzień ojca
- 24 czerwca: Festiwal Środka Lata - Noc Świętojańska (*Rasos* lub *Jonines*), Narodzenie Jana Chrzciciela
- 6 lipca: Dzień Państwowy - Dzień Koronacji Króla Litwy Mendoga („*Valstybės (Lietuvos karaliaus Mindaugo karūnavimo diena*”)
- 15 sierpnia: Zielna, Wniebowzięcie NMP [Žoline]
- 1 listopada: Dzień Wszystkich Świętych („*Visų Šventųjų diena*”)
- 25-26 grudnia: Boże Narodzenie („*Kalėdos*”)

Święta narodowe i religijne

- 6 stycznia: Trzech Króli (*Trys karaliai*)
- 25 stycznia: Środek zimy (*Pusiaužiemis*)
- 2 lutego: Gromnice (*Grabnyčios*), Dzień Perkuna (*Perkūno diena*), Ofiarowanie Pańskie („*Kristaus Paaukojimo šventė*”)
- pomiędzy 5 lutego i 6 marca: Zapusty (*Užgavėnės*)
- następnny dzień po Zapustach: Popielec (*Pelenų diena*)
- 1 kwietnia: Dzień kłamcy czyli Prima Aprilis (*Melagio diena*)
- od Zapustów do Wielkanocy: wielki post (*Gavėnia*)
- tydzień przed Wielkanocą: Niedziela palmowa (*Verbų sekmadienis*)
- 23 kwietnia: Jurginės, Dzień pastucha (*Ganiklio diena*)
- 8 maja: Św. Stanisława (*Šv. Stanislovas*), Cybulinis (*Cibulinis*)
- 13 maja: Dzień Miłości (*Meilės diena*), Święto bogini Miłdy (*deivės Mildos verte*)
- 6 tygodni po Wielkanocy: Szesztines (*Šeštinės*) czyli Wniebowstąpienie Pańskie (*Kristaus dangun įžengimo šventė*)
- 7 tygodni po Wielkanocy: Zielone Świętki (*Sekminės*)
- 8 września: Szilines (*Šilinės*) czyli Narodzenie Najświętszej Marii Panny (*Švč. Mergelės Marijos gimimo diena*)
- od końca listopada do Wigilii: Adwent (*Adventas*)
- 24 grudnia: Wigilia Bożego Narodzenia (*Kūčios*)

1.4. Telefony alarmowe i informacyjne

Numer kierunkowy +370

Ogólny numer alarmowy: 112 – dostępny we wszystkich sieciach łączności telefonicznej na całym terytorium Republiki Litewskiej. Bezpłatne połączenia całodobowe z sieci telefonii komórkowej i stacjonarnej. Dzwoniąc pod numer 112 można zgłosić naruszenia prawa, nagłe zagrożenia życia, zdrowia, bezpieczeństwa, środowiska itp. oraz wezwać odpowiednie służby ratunkowe (wybiera się bez numeru kierunkowego)

Pogotowie ratunkowe – 03

Policja – 02

Straż pożarna – 01

Służby informacyjne przez całą dobę – 118, 1588

1.5. Adresy polskich placówek dyplomatycznych

Ambasada RP

ul. Šv. Jono 3, LT-01123 Wilno

tel. (+370) 5 2194700,

fax (+370) 5 2194747

e-mail: vilnius.embassy@msz.gov.pl

www.wilno.msz.gov.pl

Wydział Konsularny Ambasady Rzeczypospolitej Polskiej w Wilnie

godziny urzędowania: 8³⁰-16³⁰ (poniedziałek-piątek)

godziny przyjęć interesantów: 9⁰⁰-13⁰⁰ (poniedziałek-piątek)

ul. Šv. Jono 3, LT-01123 Wilno (wejście od skweru K. Sirvydasa)

tel. (+370) 5 2194700,

fax (+370) 5 2194744

e-mail: wilno.amb.wk@msz.gov.pl

Każda wizyta w Wydziale Konsularnym Ambasady RP w Wilnie w sprawach paszportowych, obywatelskich, prawnych oraz wizowych musi być poprzedzona elektroniczną rejestracją. Rejestracji na wybrany dzień i godzinę należy dokonać na stronie www.e-konsulat.gov.pl.

Telefon komórkowy konsula dyżurnego (po godzinach pracy i w dni wolne; konsul przebywa poza siedzibą urzędu, uprzejmie prosimy o kontakt wyłącznie w sytuacji nagłych i wymagających natychmiastowej interwencji np.: wypadki losowe lub zgony obywateli polskich; pod tym numerem telefonu nie udziela się zwykłych informacji z zakresu działania urzędu konsularnego):

(00 370) 68561609

faks: (00 370 5) 2194744

e-mail: wilno.amb.wk@msz.gov.pl

Instytut Polski w Wilnie

ul. Šv. Jono 3, LT-01123 Wilno (wejście od skweru K. Sirvydasa)

tel. (+370 5) 264 93 32, 264 93 34,

fax (+370 5) 264 93 33

e-mail: vilnius.sekretoriatas@instytutpolski.org

<http://www.lenkukultura.lt/pl>

1.6. Adres informacyjnej strony internetowej o Litwie w języku angielskim

<https://www.renkuosilietuva.lt/en/>

1.7. Więcej informacji z powyższego zakresu

<https://www.renkuosilietuva.lt/en/>

<http://pl.wikipedia.org>

<http://www.wilno.msz.gov.pl>

<http://osp.stat.gov.lt/> (Litewski Urząd Statystyczny), <https://osp.stat.gov.lt/statistiniu-rodikliu-analize#/>

2. Praca na Litwie

2.1. Podejmowanie pracy przez obywateli Polski na Litwie

2.1.1. Zasady dostępu obywateli Polski do litewskiego rynku pracy

Obywatele polscy i ich rodziny zamierzający podjąć zatrudnienie na Litwie nie potrzebują pozwolenia na pracę. Podlegają na rynku pracy tym samym zasadom, co obywatele Litwy. Jednakże, w pewnych zawodach/sektorach np. w administracji państwowej, wymiarze sprawiedliwości i paru innych, mogą pracować jedynie obywatele Republiki Litewskiej.

Jednocześnie obywatele chcący pozostać na terenie Litwy dłużej niż 3 miesiące muszą uzyskać zaświadczenie o prawie do pobytu w Republice Litewskiej. Cudzoziemcy mogą otrzymać jeden z dwóch dokumentów pobytowych: zezwolenie na pobyt stały lub zezwolenie na pobyt tymczasowy. Zezwolenie na pobyt tymczasowy wydawane jest cudzoziemcowi, który nie jest obywatelem jakiegokolwiek państwa członkowskiego UE. Obywatel UE przebywający na Litwie dłużej niż 3 miesiące musi zgłosić się do urzędu migracyjnego właściwego dla planowanego miejsca zamieszkania z wnioskiem o wydanie pozwolenia na pobyt stały. Zezwolenie na pobyt stały jest wydawane cudzoziemcowi na okres pięciu lat. Pod koniec tego okresu, pozwolenie zostanie odnowione.

2.1.2. Prowadzenie własnej działalności gospodarczej na Litwie

Działalność gospodarczą na Litwie prowadzą osoby prawne, przedsiębiorstwa indywidualne oraz może być prowadzona w formie działalności indywidualnej.

Osoby prawne Są to podmioty, które mają własną nazwę, instytucje lub organizacje, które mogą we własnym imieniu nabywać i posiadać prawa oraz obowiązki, być powodem lub pozwany w sądzie.

Na Litwie funkcjonują przedsiębiorstwa o następujących formach prawnych:

- spółki akcyjne (akcinė bendrovė AB, uždaroji akcinė bendrovė UAB);
- przedsiębiorstwa państwowe (valstybės įmonė);
- przedsiębiorstwa samorządowe (savivaldybės įmonė);
- spółdzielnie (kooperatinė bendrovė - kooperatyvas);
- spółki rolnicze (žemės ūkio bendrovė);
- spółki jawne (tikroji ūkinė bendrija (TŪB));
- spółki komandytowe (komanditinė ūkio bendrija (KŪB));

europejskie grupy interesów gospodarczych (Europos ekonominių interesų grupė);
przedsiębiorstwa indywidualne (individuali įmonė (II)).
- małe spółdzielnie (MB).

Jednoosobowa działalność gospodarcza (PI)	Liczba wspólników: Maksymalnie 1 osoba. Kapitał (maksymalny/minimalny): Brak minimalnej kwoty kapitału. Akcjonariusze i odpowiedzialność: Odpowiedzialność nieograniczona.
Spółka z ograniczoną odpowiedzialnością typu zamkniętego (UAB)	Liczba wspólników: Od 1 do 249 udziałowców Kapitał (maksymalny/minimalny): Minimalna kwota kapitału: 2900 EUR. Akcjonariusze i odpowiedzialność: Odpowiedzialność ograniczona do wysokości wniesionego kapitału.
Spółka z ograniczoną odpowiedzialnością typu otwartego (AB)	Liczba wspólników: Minimum 1 wspólnik, nie określono maksymalnej liczby. Kapitał (maksymalny/minimalny): Minimalna kwota kapitału: 43 450 EUR. Akcjonariusze i odpowiedzialność: Odpowiedzialność ograniczona do wysokości wniesionego wkładu.
Spółka jawna (TUB).	Liczba wspólników: Co najmniej 2 wspólników. Maksymalnie 20 wspólników. Kapitał (maksymalny/minimalny): Brak minimalnej kwoty kapitału. Akcjonariusze i odpowiedzialność: Odpowiedzialność wszystkich wspólników jest nieograniczona.
Spółka komandytowa (KUB).	Liczba wspólników: Co najmniej 2 wspólników. Maksymalnie 20 wspólników. Kapitał (maksymalny/minimalny): Brak minimalnej kwoty kapitału. Akcjonariusze i odpowiedzialność: Odpowiedzialność 1 wspólnika jest nieograniczona, pozostałych – ograniczona.

Działalność ww. przedsiębiorstw regulują następujące ustawy:

- Ustawa o rejestrze osób prawnych,
- Ustawa o spółkach akcyjnych,
- Ustawa o przedsiębiorstwach państwowych i samorządowych,
- Ustawa o spółdzielniach,
- Ustawa o spółkach gospodarczych,
- Ustawa o przedsiębiorstwach indywidualnych,
- Ustawa o europejskich grupach interesów gospodarczych,
- Ustawa o spółkach rolniczych.

Teksty ustaw są dostępne na stronie internetowej Sejmu Republiki Litewskiej – <http://www.lrs.lt> – w wyszukiwarce aktów prawnych. Teksty najważniejszych ustaw są tłumaczone na języki obce (jęz. rosyjski, jęz. angielski).

Samozatrudnienie na Litwie - Indywidualna działalność

Istnieją dwa sposoby prowadzenia indywidualnej działalności:

- Certyfikat działalności.
- Zaświadczenie o samozatrudnieniu

Kryteria oceny	Certyfikat działalności	Zaświadczenie o samozatrudnieniu
Liczba uczestników	Osoba oraz członkowie rodziny danej osoby, jeśli są wskazane w świadectwie	Wyłącznie właściciel
Ograniczenie działalności	Jedynie działalności wskazane w wykazie rodzajów działalności (które wymagają świadectwa)	Wszystkie rodzaje działalności gospodarczej, z wyjątkiem tych, które mogą być podjęte jedynie przez podmiot prawny
Minimalna kwota kapitału	Brak wymagań dotyczących kapitału	Brak wymagań dotyczących kapitału
Podatki	Podatek dochodowy od osób fizycznych płaci się po zamknięciu roku podatkowego i od rzeczywistego dochodu Podatek dochodowy - 5% lub 15% od podlegającemu opodatkowaniu zyskowi Ubezpieczenie zdrowotne - 9%	Podatek dochodowy w formie płatności ryczałtowej i z góry (nie jest uzależniony od dochodów) Podatek dochodowy jest stały: władze lokalne stosują różne stawki, uzależnione od rodzaju działalności Ubezpieczenie zdrowotne - 9% od miesięcznego minimalnego wynagrodzenia (obecnie 380 EUR x 9% = 34.20 EUR/miesiąc)

	<p>Ubezpieczenie społeczne - 26,3 % lub 28,3 % (w przypadku dobrowolnej dodatkowej składki na fundusz emerytalny) od minimalnego miesięcznego wynagrodzenia (obecnie 99,94 EUR lub 107,54 EUR)</p>	<p>Ubezpieczenie społeczne – 26.3% lub 28.3% (w przypadku dobrowolnej dodatkowej składki na fundusz emerytalny) od minimalnego miesięcznego wynagrodzenia (obecnie 99,94 EUR lub 107,54 EUR)</p>
<p>Ograniczenia w działalności</p>	<p>Możliwość prowadzenia jakiegokolwiek działalności produkcyjnej lub handlowej, z wyjątkiem tych, do których uprawnione są osoby prawne lub które wymagają specjalnych zezwoleń</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Możliwe rodzaje działalności gospodarczej wymienione są w klasyfikacji działalności gospodarczej, które mogą być prowadzona na podstawie zezwolenia • Posiadaczami zezwolenia na prowadzenie działalności nie mogą być podatnicy VAT. • Obrót ze sprzedaży towarów przez osoby posiadające zezwolenie na działalność handlową jest ograniczona do 4 500 EUR w okresie jednego roku kalendarzowego. Transakcje sprzedaży mogą być zawierane wyłącznie z osobami prawnymi nie prowadzącymi działalności handlowej oraz osobami fizycznymi prowadzącymi działalność handlową. • Licencja na usługi i produkcję umożliwia jej posiadaczowi świadczenie usług i sprzedaż towarów, które wytwarzają oni osobiście, świadczą usługi i sprzedają towary, które wytwarzają osobiście dla osób prawnych, pod warunkiem że dochody ze sprzedaży osobiście wyprodukowanych towarów i świadczenie usług dla osób prawnych na podstawie licencji nie przekracza 4 500 EUR w okresie rozliczeniowym
<p>Okres działania</p>	<p>Nieograniczony</p>	<p>Do 5 dni i nie dłużej niż do końca roku kalendarzowego</p>
<p>Zatrudnianie pracowników</p>	<p>Możliwość zatrudniania innych osób</p>	<p>Możliwe włączenie jednej osoby do działalności, ale takie włączenie nie kwalifikuje się jako zatrudnienie</p>

Osoby fizyczne mogą ubiegać się o zaświadczenie o jednoosobowej działalności gospodarczej lub zezwolenie na działalność gospodarczą w odpowiednim urzędzie Państwowej Inspekcji Podatkowej, przez Internet lub przez platformę My STI (Mano VMI).

Rejestracja działalności na Litwie

Istnieje kilka sposobów rejestracji działalności (osoby prawnej) na Litwie

Tradycyjny sposób

Aby zarejestrować osobę prawną, należy zwrócić się do notariusza, który przygotowuje wszystkie dokumenty dotyczące ustanowienia osoby prawnej. Przybliżona cena za przygotowanie dokumentów 30 EUR – 260 EUR.

Aby zarejestrować działalność osoby fizycznej (uzyskanie zaświadczenia o jednoosobowej działalności gospodarczej lub zezwolenie na działalność gospodarczą), należy udać się do Regionalnej Państwowej Inspekcji Podatkowej (lista pod tym adresem <https://www.vmi.lt/cms/en/aparnavimo-skyriai>). Tam należy wypełnić i złożyć formularz.

Przez Internet

Aby zarejestrować osobę prawną, należy zalogować się do systemu Centrum Rejestracji i wypełnić elektroniczny formularz rejestracji firmy (http://www.registrucentras.lt/jar/index_en.php). Okres rejestracji wynosi około 3 dni i kosztuje 50 – 100 EUR.

Aby zarejestrować działalność osoby fizycznej (uzyskanie zaświadczenia o jednoosobowej działalności gospodarczej lub zezwolenie na działalność gospodarczą), należy zarejestrować się do systemu Państwowej Inspekcji Podatkowej za pomocą podpisu elektronicznego oraz wypełnić formularz. Rejestracja zajmuje około 5 dni. Zaświadczenie o jednoosobowej działalności gospodarczej jest bezpłatne. Opłaty za zezwolenie na działalność gospodarczą zależą od rodzaju działalności, okresu trwania i miejsca (od 1 EUR do 648 EUR).

Licencjonowanie działalności gospodarczej

Działalność gospodarczą, której prowadzenie wymaga uzyskania specjalnych licencji regulują ustawy oraz akty prawne niższego rzędu. Nie istnieje jednolity system licencjonowania działalności gospodarczej. WPHI na bieżąco monitoruje typy działalności gospodarczej, które wymagają wydania licencji, jak też zmiany w ustawodawstwie regulującym taką działalność.

Rodzaje działalności wymagające uzyskania licencji:

1. Branża farmaceutyczna.
2. Branża chemiczna (nawozy mineralne).
3. Handel artykułami spożywczymi.

Od stycznia 2018 r. wprowadzono nową ulgę podatkową. Nowo powstające małe firmy, które są podatnikami CIT, nie zapłacą tej daniny przez pierwszy rok. Zwiększono również limit odliczeń podatkowych dla firm inwestujących w aktywa trwałe. W latach 2018 – 2023, od podstawy opodatkowania CIT będzie można odliczyć 100% wartości takich inwestycji (poprzednio: 50%).

2.1.3. Adresy stron internetowych zawierających więcej informacji z powyższego zakresu

<http://ec.europa.eu/eures>

<http://www.enterpriselithuania.com/en>

<https://www.biznes.gov.pl/przedsiębiorcy/biznes-w-europie/zasada-swobod-w-ue/warunki-zakladania-i-prowadzenia-firmy-w-ue/litwa>

2.2. Sposoby poszukiwania pracy na Litwie

2.2.1. Publiczne służby zatrudnienia

Publiczne służby zatrudnienia na Litwie (Darbo Birza) zapewniają pomoc poszukującym pracy w jej znalezieniu, pomagają pracodawcom znaleźć odpowiednio wykwalifikowanych pracowników, wdrażają zarejestrowanych bezrobotnych do programów na rzecz zatrudnienia (szkolenia zawodowe i przekwalifikowania, organizacja własnego biznesu, prace interwencyjne i roboty publiczne, wspieranie przedsiębiorców w celu tworzenia nowych miejsc pracy, prowadzenie Klubów Pracy), a także wypłacają zasiłki dla bezrobotnych.

Urzędy oferują swoim klientom jedną z największych baz danych ofert pracy i osób poszukujących pracy, które są na bieżąco aktualizowane. Usługi urzędów są bezpłatne.

Od 1 października 2018 roku, po restrukturyzacji Litewskiego Urzędu Pracy, został wprowadzony nowy model pracy regionalnych biur pracy. Po reorganizacji utworzone zostały 52 biura w 60 gminach oraz 5 regionalnych wydziałów w głównych miastach: Wilnie, Kownie, Kłajpedzie, Szawle i Poniewieżu. Konsultanci pracujący w biurach świadczą usługi dla klientów, natomiast wydziały regionalne zajmują się sprawami administracyjnymi.

2.2.2. Europejskie Służby Zatrudnienia EURES

EURES (Europejskie Służby Zatrudnienia) jest powołaną przez Komisję Europejską siecią współpracy krajowych służb zatrudnienia krajów Unii Europejskiej, Norwegii, Islandii, Lichtensteinu i Szwajcarii oraz organizacji reprezentujących partnerów społecznych, ułatwiająca dostęp do ofert pracy. Doradcy EURES pracujący w tych instytucjach wprowadzają dane do bazy ofert pracy oraz udzielają informacji ogólnych dotyczących warunków życia i pracy w krajach UE/EOG.

Wskazane jest, aby skontaktować się z doradcą EURES w swoim kraju. Tam otrzymasz informacje o Publicznych Służbach Zatrudnienia. Można będzie również otrzymać informacje o ofertach pracy na Litwie i inne interesujące informacje pomocne w podjęciu decyzji i/lub rozwoju planów związanych ze zmianą miejsca zamieszkania.

Na stronie <http://ec.europa.eu/eures> (menu: doradcy EURES) można znaleźć adresy litewskich doradców EURES, ogólne informacje o sieci EURES oraz europejskie oferty zatrudnienia.

2.2.3. Niepubliczne agencje pośrednictwa pracy

Innym sposobem znalezienia odpowiednich pracowników lub pracy jest poszukiwanie za pośrednictwem prywatnej agencji rekrutacyjnej. Poszukujący pracy powinni wypełnić formularz, przesłać swoje CV oraz przejść test znajomości języków obcych. Po wejściu w życie Konwencji dotyczącej Prywatnych Agencji Zatrudnienia usługi tych agencji są dla poszukujących pracy bezpłatne. Złamanie tej zasady jest karane grzywną. Wykroczenia takie powinny być zgłaszane na policję.

2.2.4. Prasa

Ofert pracy można także szukać w mediach. Ogłoszenia o pracę publikowane są w gazetach ogłoszeniowych, krajowych i lokalnych. Osoby poszukujące mogą także zamieścić własne ogłoszenie w prasie, opisując swoje wykształcenie, doświadczenie zawodowe i rodzaj poszukiwanej pracy.

Dziennik „Lietuvos Rytas” – <http://www.lrytas.lt>

2.2.5. Inne sposoby poszukiwania pracy

Wybrane strony internetowe na których można znaleźć oferty pracy:

<https://workinlithuania.lt>

<http://www.cvbankas.lt>

<http://www.cv.lt>

<http://glltalentai.lt/>

<http://uzt.lt/>

www.cvonline.lt

www.cvmarket.lt

www.dirbu.lt

www.manager.lt

www.noriudarbo.lt

Profesjonalne agencje rekrutacyjne oferują możliwość poszukiwania i oceniania potencjalnych pracowników. Departamenty ds. kadr większych firm także często posiadają bazy danych potencjalnych pracowników, możliwe jest wysłanie CV bezpośrednio do takiej firmy.

Instytucje edukacyjne organizują targi pracy, gdzie pracodawcy mają możliwość poszukiwania odpowiedniego pracownika.

Duża liczba osób poszukujących pracy znajduje prace poprzez osobiste kontakty, poprzez znajomych i przyjaciół.

2.2.6. Ubieganie się o pracę (wymagane dokumenty - CV, list motywacyjny i inne)

Na Litwie, podobnie jak w większości krajów Unii Europejskiej, poszukujący pracy powinien przedstawić pracodawcy swoje CV, list motywacyjny oraz zdać odpowiednie testy preselekcyjne i przystąpić do rozmowy kwalifikacyjnej. Rzecz jasna, powyższych wymagań nie stosuje się do pracowników niewykwalifikowanych. Zazwyczaj w takich przypadkach wystarcza CV i krótka rozmowa z pracodawcą.

Testy preselekcyjne dzieli się na testy kwalifikacji oraz testy charakterologiczne. Testy kwalifikacji sprawdzają nasze przygotowanie do pracy w danym zawodzie, umiejętność szybkiego myślenia oraz działania w warunkach stresu. Testy charakterologiczne mają na celu sprawdzenie, czy nasze cechy osobowościowe są odpowiednie do wykonywania danego zawodu.

Pierwszym dokumentem bardzo przydatnym w poszukiwaniu pracy na Litwie jest CV. Powinno ono zawierać podstawowe informacje osobowe opisane w taki sposób, by zachęcić pracodawcę do zaproszenia na rozmowę kwalifikacyjną.

Nie ma żadnych sztywnych zasad dotyczących tego, jak pisać CV. Mimo to CV powinno zawierać informacje, takie jak: dane osobowe, dane kontaktowe, informacje odnośnie doświadczenia zawodowego i wykształcenia, zdolności i umiejętności, a także referencji - dane kontaktowe osób,

które mogą udzielić referencji. Warto wiedzieć, że coraz popularniejsza jest na Litwie europejska wersja CV- EUROPASS CV.

Kolejnym dokumentem często wymaganym przez pracodawców jest list motywacyjny, który powinien zawierać zwięzłe wprowadzenie, zwięzłe wyjaśnienie powodu zainteresowania pracą w danej firmie. Powinien także uzasadniać, co sprawia, że właśnie Ty będziesz odpowiednim kandydatem na dane stanowisko pracy i w jaki sposób będziesz przydatnym pracownikiem. List motywacyjny powinien być przekonujący, powinien sprawić, że pracodawca uzna, że to właśnie Twoja kandydatura będzie najlepsza. Pamiętaj o tym, żeby wszelkie informacje odnośnie twoich kwalifikacji miały uzasadnienie w rzeczywistości. List motywacyjny jest dokumentem, w którym w sposób bardziej szczegółowy przedstawiamy fakty, które już umieściliśmy w CV. Treść listu motywacyjnego nie powinna przekroczyć jednej strony formatu A4.

Rozmowa z pracodawcą jest prowadzona w formie dialogu: z jednej strony pracodawca sprawdza, czy dana osoba jest odpowiednia na dane stanowisko pracy, natomiast zadaniem kandydata jest sprawdzenie, czy ten pracodawca jest dla niego odpowiedni.

2.2.7. Adresy stron internetowych zawierających więcej informacji z powyższego zakresu

<https://workinlithuania.lt>

<https://www.renkuosilietuva.lt/en/>

<http://www.ldb.lt/eures>

<http://ec.europa.eu/eures>

2.3. Warunki pracy

2.3.1. Rodzaje umów o pracę

- na czas nieokreślony,
- na czas określony- zawierana np. na czas wykonania danego projektu, ale nie dłużej niż 5 lat,
- czasowa - na czas nie dłuższy niż dwa miesiące. Może być zawarta w przypadku nagłej lub krótkoterminowej pracy lub w celu zastąpienia czasowo nieobecnego pracownika,
- sezonowa - zawierana w celu wykonania pracy, która z powodów związanych z klimatem nie może być wykonywana w sposób ciągły, lecz tylko w określonych sezonach nie dłuższych niż 8 miesięcy; praca taka jest umieszczana na liście prac sezonowych.
- umowa dotycząca pracy dodatkowej - może dotyczyć dodatkowej pracy u tego samego, lub innego pracodawcy,
- telepraca - umowa określa, że niektóre lub wszystkie zadania pracownik wykonuje u siebie w domu,
- umowa dla pracowników domowych - w umowie o pracę może zostać zawarta wzmianka, że praca będzie wykonywana w domu,
- umowa dotycząca prac domowych ,
- inne, np. na okres próbny, zastępstwo, kontrakty autorskie.

Zarówno indywidualne umowy o pracę jak i zbiorowe układy pracy są istotne na rynku pracy na Litwie. Pomimo że standardowe umowy o pracę zawierane między pracodawcą a pracownikiem są bardziej popularne na Litwie, zainteresowanie układami zbiorowymi wzrasta.

Wszystkie rodzaje prac w przedsiębiorstwach, instytucjach i organizacjach podejmowane przez osoby fizyczne na podstawie umowy z pracodawcą lub jego przedstawicielem muszą opierać się na zapisach standardowej umowy o pracę. Ta zasada nie dotyczy prac wykonywanych na podstawie umów zlecenia.

Procedura zatrudniania osób będących przedstawicielami innych narodowości legalnie poszukujących pracy na Litwie jest uzależniona od umów międzynarodowych oraz prawa Republiki Litewskiej.

W każdej umowie o pracę strony muszą uzgodnić obowiązujące warunki umowy, takie jak: stanowisko, specjalizacja, kwalifikacje, zakres obowiązków. W odniesieniu do poszczególnych rodzajów umowy o pracę, prawo pracy albo umowy zbiorowe mogą wprowadzić inne konieczne warunki, na które obie strony powinny wyrazić zgodę (czas trwania umowy, dot. pracy sezonowej, itp.).

W każdej umowie o pracę strony muszą uzgodnić: wynagrodzenie w tym, wynagrodzenie podstawowe, kwotę wynagrodzenia oraz procedury wypłaty wynagrodzenia. Strony mogą uzgodnić także inne warunki pracy (okres próbny, kilka stanowisk, itp), chyba że prawo lub umowy zbiorowe na to nie pozwalają.

Umowa o pracę powinna być sporządzona w formie pisemnej według standardowego wzoru. Umowa powinna być podpisana w dwóch kopiach, po jednym egzemplarzu dla każdej ze stron. Na pracodawcy spoczywa obowiązek prawidłowego wykonania umowy o pracę.

W momencie wygaśnięcia umowy o pracę na czas określony, może zostać podpisana nowa umowa, jeśli pracodawca i pracownik wyrażą taką wolę.

Podpisując umowę o pracę, strony mogą także zgodzić się na wykonywanie pracy na okres próbny. Warunki okresu próbnego powinny być zawarte w umowie. Okres próbny nie może być dłuższy niż trzy miesiące. W niektórych przypadkach zdefiniowanych przez prawo pracodawca chcący upewnić się, czy pracownik jest odpowiedni na dane stanowisko, może przedłużyć okres próbny, ale nie może on przekroczyć sześciu miesięcy. Jeśli pracodawca uzna, że pracownik nie wypełnia swych zadań należycie w trakcie okresu próbnego, może zwolnić pracownika przed zakończeniem okresu próbnego z trzydniowym okresem wypowiedzenia, na piśmie. Pracodawca nie jest wtedy zobowiązany do wypłaty odprawy. Rozwiązanie umowy o pracę na czas nieokreślony odbywa się na podstawie dwumiesięcznego okresu wypowiedzenia na piśmie.

Pracodawca może wnieść poprawki do umowy o pracę, jeśli sytuacja usprawiedliwia zmianę. Jeśli tak, pracodawca musi uzyskać pisemną zgodę pracownika, z wyjątkiem sytuacji dotyczących tymczasowych zmian spowodowanych specjalnymi okolicznościami.

Pracodawca nie może zmienić warunków płacy bez pisemnej zgody pracownika, chyba że dotyczy to konkretnych sektorów przemysłu, firm lub kategorii pracowników, gdzie płace ustalane są przez prawo, rozporządzenia rządu lub umowy zbiorowe. Warunki płacy nie mogą zostać zmienione, a płaca zredukowana, bez pisemnej zgody pracownika.

2.3.2. Czas pracy

Na Litwie tygodniowy czas pracy nie może przekraczać 40 godzin tygodniowo. Maksymalna tygodniowa liczba godzin pracy wraz z nadgodzinami nie może przekraczać 48 godzin.

Do czasu pracy zaliczamy:

- czas faktycznie spędzony na pracy, na dyżurze w pracy lub w domu,
- czas spędzony na oficjalnych podróżach służbowych poza miejscem zamieszkania,
- czas potrzebny do przygotowania i zorganizowania miejsca pracy, sprzętu i zabezpieczeń,
- przerwy w pracy, które prawo zalicza do czasu pracy,
- czas, w którym pracownik poddawany jest obowiązkowym badaniom lekarskim,
- okres próbny, podnoszenie kwalifikacji w miejscu pracy lub w centrach szkoleniowych,
- czas zawieszenia pracy, jeśli zawieszony pracownik musi obserwować zasady pracy,
- inne okresy określone przez prawo.

Dla pewnych kategorii pracowników, w tym lekarzy, pielęgniarek, opiekunów, pracowników domów dziecka, energetyków i pracowników innych usług, którzy są na dyżurze bez przerwy, godziny pracy nie mogą przekraczać 24 godzin na dobę. Przeciętny czas pracy takich pracowników w ciągu siedmiu dni nie może przekroczyć 48 godzin, a czas przerwy pomiędzy dniami pracy nie może być krótszy niż 24 godziny.

Pracownicy zatrudnieni w więcej niż jednej firmie lub wykonujący pracę na dwóch lub więcej stanowiskach w ramach jednej firmy nie mogą spędzać więcej niż 12 godzin dziennie w pracy.

Czas pracy na stanowiskach, które wymagają dużej odporności psychicznej, jest krótszy od standardowego i jest regulowany ustawowo.

Jest prawnie zabronione kierowanie pracownika do pracy na dwie kolejne zmiany. Gdzie to możliwe, pracownik wychowujący dziecko do 14 roku życia ma prawo do pierwszeństwa przy wyborze zmiany.

Następujące osoby są uprawnione do skróconego czasu pracy: osoby poniżej 18 roku życia, osoby pracujące w ciężkich warunkach mających wpływ na zdrowie. Czas pracy dla takich osób jest uzależniony od warunków pracy, ale nie może przekroczyć 36 godzin tygodniowo. Dotyczy to m.in. osób pracujących w nocy oraz na stanowiskach powodujących intelektualny i emocjonalny stres.

Następujące osoby są uprawnione do pracy na część etatu w trakcie dnia lub tygodnia pracy: osoby z problemami zdrowotnymi ustalonymi przez instytucję ds. zdrowia, kobiety w ciąży, kobiety, które ostatnio urodziły dziecko lub karmiące piersią, samotni rodzice wychowujący dziecko poniżej 3 roku życia oraz pracownicy wychowujący dzieci poniżej 14 roku życia lub dzieci niepełnosprawne poniżej 18 roku życia, pracownicy poniżej 18 roku życia, osoby niepełnosprawne, osoby opiekujące się chorym członkiem rodziny.

Nadgodziny są zwykle zabronione. Pracodawca może zlecać pracownikom pracę w nadgodzinach tylko w określonych przypadkach. W nadgodzinach nie mogą pracować osoby poniżej 18 roku życia, osoby na zmianę uczące się i pracujące w dni, kiedy warunki pracy przekraczają dozwolone normy i w innych przypadkach określonych w aktach prawnych lub umowach zbiorowych. Kobiety

w ciąży, kobiety, które niedawno urodziły dziecko, karmią piersią, osoby posiadające dzieci poniżej 3 roku życia, samotni rodzice wychowujący dziecko poniżej 14 roku życia lub dziecko niepełnosprawne poniżej 18 roku życia oraz osoby niepełnosprawne mogą pracować w nadgodzinach, jeśli wyrażą na to zgodę. Dodatkowo, osoby niepełnosprawne mogą pracować w nadgodzinach tylko w przypadku, jeśli nie jest to zabronione w zaświadczeniu o niepełnosprawności.

Nadgodziny nie mogą wynosić więcej niż 4 godziny w ciągu 2 dni, a ogólnie ich liczba w roku nie może przekraczać 120 godzin. Układ zbiorowy może dopuścić większą roczną liczbę nadgodzin o ile nie jest większa niż 180.

2.3.3. Urlop wypoczynkowy

Na Litwie wyróżnia się następujące rodzaje urlopów wypoczynkowych:

1. zwykły urlop coroczny - wynosi 28 dni kalendarzowych; osobom zatrudnionym, a mającym poniżej 18 lat, samotnym rodzicom wychowującym dziecko poniżej 14 roku życia lub dziecko niepełnosprawne poniżej 18 roku życia, osobom niepełnosprawnym (i innym ujętym w ustawie) przysługuje 35 dni kalendarzowych urlopu.
2. urlop rozszerzony - wynosi do 58 dni kalendarzowych; przysługuje tym kategoriom pracowników, których praca wymaga dużo emocjonalnego i psychicznego zaangażowania, w wyniku czego pracownicy ci narażeni są na silne stresy; ponadto należy się on pracownikom, którzy pracują w specyficznych warunkach.

Procedura korzystania z urlopu wypoczynkowego

Pracownik musi być uprawniony do otrzymania urlopu wypoczynkowego za każdy rok w trakcie tego samego roku zatrudnienia. Urlop wypoczynkowy za pierwszy rok pracy jest zwykle przyznawany po 6 miesiącach ciągłej pracy w firmie. Urlop wypoczynkowy za kolejny rok i każdy następny może być wykorzystany w wybranym czasie w ramach planu urlopów. Urlop wypoczynkowy przed upływem 6 miesięcznego okresu nieprzerwanej pracy może być przyznany kobietom przed lub po urlopie macierzyńskim.

Osoby poniżej 18 roku życia, kobiety w ciąży oraz osoby sprawujące opiekę nad dzieckiem poniżej 14 roku życia lub dzieckiem niepełnosprawnym poniżej 18 roku życia mogą wybrać, kiedy wykorzystają urlop wypoczynkowy. Mężczyźni mogą wykorzystać urlop w trakcie ciąży żony lub urlopu macierzyńskiego, jeśli sobie tego życzą.

W trakcie pierwszego roku pracy nauczyciele wykorzystują urlop w trakcie wakacji niezależnie od czasu, w którym rozpoczęli pracę w instytucji edukacyjnej.

Czas urlopu wypoczynkowy osób jednocześnie pracujących i uczących się może być uzależniony od terminów egzaminów, wykonywania projektów lub zajęć laboratoryjnych lub w porozumieniu z doradcą studenckim.

Pracownicy sprawujący opiekę nad niepełnosprawnymi członkami rodziny mogą wybrać, kiedy wykorzystają urlop, pod warunkiem dostarczenia rekomendacji od lekarza.

Pracownicy mają zagwarantowaną przeciętną płacę za urlop wypoczynkowy. Wypłata następuje trzy dni kalendarzowe przed rozpoczęciem urlopu.

2.3.4. Wynagrodzenie za pracę

Od 1 stycznia 2018 roku minimalne wynagrodzenie na Litwie wynosi 400 euro miesięcznie. Wynagrodzenie obejmuje płacę podstawową i wszelkie dodatki do wynagrodzenia, płatne na różne sposoby bezpośrednio przez pracodawcę dla pracownika za wykonaną pracę. Mężczyźni i kobiety otrzymują równe wynagrodzenie za taką samą lub podobną pracę. Rząd ustala płacę minimalną, miesięczną i godzinową (2,45 euro/h).

Średnie szacowane wynagrodzenie w 2 kwartale 2018 roku wynosiło 926.70 euro brutto.

Za nadgodziny i nocne zmiany pracownik otrzymuje przynajmniej 1,5 stawki godzinowej. Za pracę poza grafikiem, w dniu wolnym lub w czasie wakacji, pracownik dostaje podwójną stawkę godzinową lub jeśli woli dostaje w zamian za to dzień wolny lub kilka dni wolnego wliczonych do urlopu wypoczynkowego.

Umowy zbiorowe mogą ustalać wyższe płace minimalne. Praca w dni wolne lub święta narodowe, jeśli nie są one ujęte w ogólnym planie, jest płatna podwójnie lub przysługuje dzień wolny lub zostaje zwiększony wymiar urlopu rocznego, w zależności od preferencji pracownika. Praca w święta narodowe ujęte w ogólnym planie jest wynagradzana podwójnie.

2.3.5. Adresy stron internetowych zawierających więcej informacji z powyższego zakresu

<http://ec.europa.eu/eures>

<http://www.tradingeconomics.com/lithuania/minimum-wages>

2.4. Podatki

2.4.1. Podatek dochodowy od osób fizycznych

Podatek dochodowy od dochodów uzyskanych od pracodawców w ramach umowy o pracę wynosi 15%. Podatek ten jest obliczany i opłacany przez pracodawcę. Rok podatkowy równa się kalendarzowemu.

Od stycznia 2019 roku wchodzi w życie reforma podnosząca podatek od dochodów uzyskanych od pracodawców w ramach umowy o pracę do 20%.

Na Litwie podatki muszą być płacone jedynie przez osoby przebywające w kraju na stałe, inne osoby płacą podatki tylko w sytuacjach określonych przez prawo. Stali rezydenci płacą podatek na Litwie od dochodów uzyskanych na Litwie i za granicą. Obcokrajowcy płacą podatek na Litwie tylko od dochodów uzyskanych na Litwie. Stałym rezydentem jest osoba, która przebywa na terytorium Litwy co najmniej 183 dni w ciągu roku.

2.4.2. Podatek VAT

Standardowa stawka VAT wynosi 21 %.

Ulgowa stawka 9 % ma zastosowanie wobec następujących towarów i usług: energia cieplna – ogrzewanie lokali mieszkalnych, książki oraz nieperiodyczne wydawnictwa informacyjne (w tym podręczniki, encyklopedie, słowniki, broszury informacyjne, albumy ze zdjęciami i reprodukcjami, książki dla dzieci z obrazkami, bloki do rysowania, mapy, ale z wyjątkiem kalendarzy, notesów i innych materiałów o podobnym charakterze);

Ulgowa stawka 5 % na Litwie jest stosowana wobec leków i środków pomocy medycznej, nabycie których jest częściowo lub w całości rekompensowane zgodnie z porządkiem ustalonym w Ustawie o ubezpieczeniu zdrowotnym.

Płatnikami podatku VAT są osoby prawne i fizyczne jeśli: przychody z działalności gospodarczej osiągnęły w ciągu ostatnich 12 miesięcy określony poziom, w ciągu roku kalendarzowego nabyły w państwach Unii Europejskiej towary na określoną kwotę. Płatnikami podatku VAT są także zagraniczne podmioty gospodarcze jeśli rozpoczynają działalność gospodarczą na Litwie lub nabywają w innym państwie członkowskim UE towary o wartości przekraczającej w roku kalendarzowym określoną kwotę lub nabywają na Litwie usługi od zagranicznych osób podlegających opodatkowaniu.

2.4.3. Inne podatki i opłaty lokalne

Na Litwie istnieje ok. 20 różnego rodzaju podatków i opłat lokalnych. Prawo ich pobierania mają, oprócz władz centralnych, również samorządy.

2.4.4. Adresy stron internetowych zawierających więcej informacji z powyższego zakresu

<http://ec.europa.eu/eures>

<http://www.vmi.lt>

2.5. Zabezpieczenie społeczne

2.5.1. Świadczenia z ubezpieczeń społecznych - beneficjenci i warunki uzyskania

Zgodnie z Ustawą o Narodowym Ubezpieczeniu Społecznym składki na ubezpieczenia społeczne powinny być opłacane przez następujące osoby:

- ubezpieczających, np. wszystkie publiczne i prywatne osoby prawne, które muszą obliczać, potrącać i wypłacać składki na ubezpieczenia społeczne do Budżetu Funduszu Narodowych Ubezpieczeń Społecznych, a także osoby fizyczne, które same muszą opłacać składkę na ubezpieczenie społeczne zgodnie z przepisami prawa;
- właściciele firm, osoby pracujące indywidualnie, np. prawnicy, notariusze, członkowie partnerstw i osoby fizyczne, które posiadają licencję na prowadzenie działalności, rolnicy i ich partnerzy.

Osoby objęte pełnym ubezpieczeniem społecznym (39,8%+ składka ubezpieczającego na ubezpieczenie od wypadków w pracy):

- osoby pracujące na umowę o pracę, kandydaci na notariuszy, osoby piastujące stanowiska w wyniku wyborów w powiatach, miastach, regionach, osoby będące w stosunku pracy lub podobnym i osiągające dochód w związku z aktywnością sportową,
- politycy, sędziowie, osoby publiczne, służba cywilna, i inne określone prawem.

Osoby objęte obowiązkowo ubezpieczeniem emerytalnym i na wypadek bezrobocia:

- oficerowie służb wewnętrznych, służby policyjne i dochodzeniowe w ramach Ministerstwa Sprawiedliwości, urzędnicy;
- służby militarne, obrona narodowa, wolontariusze;
- małżonkowie pracowników służby cywilnej, służba militarna,
- osoby odbywające służbę w wojsku,
- z wyboru rodziny – jedno z rodziców, rodziców adopcyjnych, opiekunów dziecka do 3 roku życia;

- jedno z rodziców, rodziców adopcyjnych osoby niepełnosprawnej, która nie jest samodzielna, lub opiekun takiej osoby.

Ubezpieczenie społeczne osób samozatrudnionych, osób osiągających dochód z aktywności sportowej lub w ramach umów autorskich:

- rolnicy i ich małżonkowie, członkowie rodzin socjalnych, osoby wykonujące działalność indywidualną w ramach licencji biznesowych,
- właściciele firm, członkowie spółdzielni,
- stali rezydenci Litwy osiągający dochód z aktywności sportowej, a nie będący zatrudnieni w ramach umowy o pracę,
- stali rezydenci Litwy wykonujący indywidualną artystyczną lub sportową działalność.

Osoby objęte obowiązkowo tylko ubezpieczeniem na wypadek wypadków przy pracy i chorób zawodowych:

- uczniowie szkół zawodowych, studenci studiów wyższych, osoby skierowane przez urząd pracy na szkolenia zawodowe lub rehabilitację zawodową – w trakcie praktyki zawodowej,
- osoby otrzymujące wynagrodzenie i umieszczone w instytucjach społecznych lub psychologicznych,
- osoby skazane i otrzymujące wynagrodzenie,
- wolontariusze w ramach Ustawy o Wspieraniu w Zatrudnieniu.

Od początku 2017 r. państwowym społecznym ubezpieczeniem chorobowym i macierzyńskim zostały objęte osoby prowadzące indywidualną działalność rolniczą (od wielkości 4 jednostek ekonomicznych), osoby prowadzące indywidualną działalność gospodarczą (z wyjątkiem posiadających zezwolenia na działalność gospodarczą, czyli tzw. patenty), właściciele przedsiębiorstw indywidualnych, członkowie małych wspólnot oraz członkowie spółek jawnych, żołnierze służby zawodowej systemu ochrony kraju oraz żołnierze ochotnicy.

Osoby będące stałymi rezydentami Litwy lub innego państwa członkowskiego Unii Europejskiej, w wieku co najmniej 16 lat mogą być także objęte dobrowolnym ubezpieczeniem emerytalnym w celu uzyskania prawa do podstawowej lub podstawowej i dodatkowej emerytury jeśli:

- nie są objęte ubezpieczeniem obowiązkowym,
- są objęte ubezpieczeniem obowiązkowym uprawniającym tylko do podstawowej emerytury.

Osoby będące stałymi rezydentami Litwy lub innego państwa członkowskiego Unii Europejskiej, w wieku co najmniej 16 lat, mogą być także objęte dobrowolnym ubezpieczeniem na wypadek macierzyństwa i choroby jeśli:

- nie są objęci ubezpieczeniem obowiązkowym,
- są w wieku poniżej wieku emerytalnego,
- nie są osobami niepełnosprawnymi.

Stawki składek na ubezpieczenie społeczne w 2019 roku

Od 1 stycznia 2019 roku wchodzi w życie reforma podatkowa, która wprowadza konsolidację podatków płaconych przez pracodawcę i pracownika oraz zróżnicowanie stawki podatku od dochodów (lit. GPM): 20- i 27-procentowy

	2018		2019
Wynagrodzenie brutto	1000 EUR	Wynagrodzenie brutto	1289 EUR
Kwota wolna od podatku	80 EUR	Tax-exempt minimum income	184.05 EUR
PIT (15%)	138	PIT (20%)	220.99
Całkowita stawka składek na ubezpieczenie społeczne (9%)	90 EUR	Całkowita stawka składek na ubezpieczenie społeczne (19.5%)	251.35 EUR
Wynagrodzenie netto	772 EUR	Wynagrodzenie netto	816.66 EUR
Zobowiązania pracodawcy: składki na ubezpieczenie społeczne, fundusz przeciwdziałania bezrobociu i gwarantowanych świadczeń pracowniczych (31.18%)	311.80 EUR	Zobowiązania pracodawcy: składki na ubezpieczenie społeczne, fundusz przeciwdziałania bezrobociu i gwarantowanych świadczeń pracowniczych (1.79%)	26.04 EUR
Koszty pracy	1311.8 EUR	Koszty pracy	1312.07 EUR
Podatki	539.8 EUR	Podatki	495.41 EUR
Procentowy udział podatków w całkowitym koszcie pracy	41.15%	Procentowy udział podatków w całkowitym koszcie pracy	37.76%

2.5.1.1. Emerytura

Osoba będąca w wieku emerytalnym i mająca opłacaną składkę ubezpieczeniową przez co najmniej 15 lat ma prawo do otrzymania emerytury w Republice Litewskiej. Jeśli osoba chce dostać emeryturę w maksymalnej wysokości, musi przepracować co najmniej 30 lat. Wiek emerytalny kobiet i mężczyzn różni się: dla kobiet jest to 60 lat, dla mężczyzn 63.

Od początku 2012 roku władze Litwy rozpoczęły wydłużanie wieku emerytalnego, aż w 2026 roku będzie on wynosił zarówno dla kobiet jak i mężczyzn - 65 lat.

Emerytura składa się z dwóch części - podstawowej i dodatkowej. Wysokość podstawowej emerytury zależy od postanowień rządu i jest opracowywana z uwzględnieniem inflacji. Dodatkowa część emerytury zależy od długości okresu ubezpieczenia oraz wysokości dochodów.

Możliwe jest odroczenie emerytury o maksymalnie 5 lat. Emerytura wzrośnie o 8% za każdy przepracowany rok od nabycia prawa do emerytury.

Od 1 stycznia 2019 roku wchodzi w życie reforma emerytalna. Wszyscy pracujący przed ukończeniem 40. roku życia automatycznie zostaną włączeni do systemu emerytalnego, a pracodawca będzie odprowadzał część wynagrodzenia na przyszłą emeryturę. Ustawa przewiduje możliwość wybrania funduszu emerytalnego, ale osoba pracująca będzie miała na to czas tylko do 30 czerwca roku kalendarzowego, w którym została wciągnięta na listę odprowadzających składki emerytalne.

Od przyszłego roku Sodra nie będzie już odprowadzała 2 proc. składek na II filar emerytalny. Jeśli natomiast ktoś będzie chciał dodatkowo gromadzić środki w prywatnym funduszu emerytalnym, będzie mógł przekazać na ten cel 4 proc. swojego wynagrodzenia, zaś państwo dołoży kolejne 2 proc. średniej pensji krajowej. Osoby, które dotychczas gromadziły środki w funduszach emerytalnych będą miały dwa miesiące na zrezygnowanie i przeniesienie zgromadzonej kwoty do Sodry, ale mogą też nadal gromadzić kapitał emerytalny w prywatnym funduszu.

2.5.1.2. Świadczenia z tytułu choroby

Ubezpieczenie, z którego wypłacane jest świadczenie z tytułu choroby, obowiązuje pracowników najemnych i równoważne kategorie osób. Minimalny okres ubezpieczenia to 3 miesiące w ciągu ostatnich 12 miesięcy lub 6 miesięcy w ciągu ostatnich 24 miesięcy.

Świadczenia wypłacane są osobom ubezpieczonym, które: zachorują, opiekują się w domu chorym członkiem rodziny, wymagają leczenia szpitalnego na oddziale protezowo-ortopedycznym, podlegają kwarantannie lub opiekują się w domu dziećmi objętymi kwarantanną, opiekują się dzieckiem podczas urlopu macierzyńskiego/ojcowskiego drugiego z rodziców, który nie może opiekować się dzieckiem z powodu choroby.

Świadczenie przysługuje od 1 dnia choroby. Przez pierwsze 2 dni świadczenie wypłacane jest przez pracodawcę w wysokości co najmniej 80 % (nie więcej niż 100%) przeciętnego wynagrodzenia. Od trzeciego dnia zasiłek wynosi 80% wynagrodzenia zastępczego i jest wypłacany przez instytucję odpowiedzialną.

2.5.1.3. Świadczenia na wypadek macierzyństwa

Kobiety objęte ubezpieczeniem społecznym na wypadek choroby i macierzyństwa są uprawnione do **świadczenia macierzyńskiego** przez okres ciąży i urodzenia dziecka, jeżeli, przed pierwszym dniem urlopu macierzyńskiego, opłacały składki na ubezpieczenie społeczne na wypadek choroby lub macierzyństwa przez co najmniej 12 z poprzedzających 24 miesięcy. Minimalny okres opłacania składek nie jest wymagany w przypadku osób, które nie ukończyły 26 r.ż. oraz w przypadku, gdy okres od ukończenia szkoły do opłacenia pierwszej składki jest krótszy niż 3 miesiące.

Kobieta zwolniona z pracy w trakcie ciąży lub urlopu macierzyńskiego w wyniku likwidacji lub bankructwa firmy lub wygaśnięcia umowy na czas określony, otrzymuje zasiłek macierzyński na tych samych zasadach, jakie dotyczą kobiet zatrudnionych przebywających na urlopie macierzyńskim.

Zasiłek dla kobiety, która urodziła dziecko po 30 tygodniu ciąży i później jest wypłacany przez 126 dni kalendarzowych. W przypadkach trudnego porodu i urodzenia więcej niż jednego dziecka, zasiłek jest wypłacany dodatkowo przez 14 dni. Wysokość zasiłku jest równa 100% wynagrodzenia zastępczego beneficjenta.

Zasiłek rodzicielski jest wypłacany po zakończeniu urlopu macierzyńskiego do ukończenia przez dziecko roku lub dwóch lat. Zasiłek zależny jest od dochodu uzyskanego w ciągu 12 miesięcy przed rozpoczęciem urlopu i zależy od wybranego okresu długości pobierania zasiłku:

- przez rok: 100% do ukończenia przez dziecko pierwszego roku życia,
- przez 2 lata: 70% do ukończenia 1 roku życia i 40% do ukończenia 2 roku życia,

2.5.1.4. Świadczenia z tytułu wypadków przy pracy i chorób zawodowych

Świadczenia te finansowane są ze składek pracodawców. Ubezpieczenie obejmuje: wypadki przy pracy, wypadek w drodze do pracy lub z pracy, choroby zawodowe. Świadczenia obejmują: świadczenia rzeczowe i pieniężne z tytułu tymczasowej niezdolności do pracy (pieniężne - 100% średniego miesięcznego wynagrodzenia zastępczego), świadczenia z tytułu trwałej niezdolności do pracy (wyliczany według specjalnego wzoru), świadczenia z tytułu śmierci (na rzecz uprawnionych beneficjentów). Wniosek o wypłatę świadczenia należy złożyć do lokalnego biura Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (SoDra).

2.5.2. Inne świadczenia socjalne - beneficjenci i warunki uzyskania

2.5.2.1. Świadczenia z tytułu inwalidztwa

Ubezpieczenie na wypadek inwalidztwa jest obowiązkowe dla pracowników najemnych oraz osób prowadzących własną działalność gospodarczą. Finansowane jest ze składek w postaci renty składającej się z: części podstawowej, która jest objęta stawką ryczałtową, oraz części uzupełniającej, która jest powiązana z dochodem.

O wypłatę świadczeń może ubiegać się osoba niepełnosprawna ze zdolnością do pracy poniżej 55% - renta z tytułu utraty zdolności do pracy oraz świadczenie z pomocy publicznej.

Dla dzieci poniżej 18 roku życia istnieją trzy stopnie inwalidztwa: ciężkie, umiarkowane i lekkie. Jeżeli chodzi o osoby dorosłe i poniżej 18 roku życia, ale objęte państwowym ubezpieczeniem społecznym, poziom zdolności do pracy określany jest na podstawie kryteriów medycznych, funkcjonalnych i zawodowych. Utrata zdolności do pracy wyrażana jest procentowo.

Minimalny okres ubezpieczenia jest różny dla osób w różnym wieku. Dla osób poniżej 22 roku życia wynosi 2 miesiące i wzrasta o dwa miesiące za każdy kolejny rok życia aż do ukończenia 38 roku życia, kiedy minimalny okres ubezpieczenia wynosi 3 lata. Następnie minimalny okres ubezpieczenia wzrasta o sześć miesięcy za każdy rok do ukończenia 62 roku życia (15 lat minimalnego okresu ubezpieczenia). Aby uzyskać pełną rentę składki należy opłacać: osoby poniżej 24 r.ż. - 1 rok, osoby 24-38 r.ż. - wzrasta o 4 miesiące za każdy kolejny rok, od 38 r.ż. - wzrasta o jeden rok za każdy kolejny rok.

Istnieją następujące okresy nieskładkowe: okresy opieki nad dzieckiem poniżej 3 roku życia, okresy opieki nad osobami z całkowitą niepełnosprawnością, okresy odbywania służby wojskowej, okresy przebywania za granicą współmałżonków dyplomatów, okresy wykonywania posługi przez duchownych, okresy pracy w klasztorach.

Ubezpieczenie przysługuje od dnia złożenia wniosku do osiągnięcia wieku emerytalnego.

2.5.2.2. Zasiłki rodzinne

Jednorazowy zasiłek z tytułu urodzenia dziecka – 418euro na każde dziecko. Wypłacany jest także rodzicom adopcyjnym.

2.5.2.3. Świadczenia z tytułu bezrobocia

Zasiłki dla bezrobotnych wypłacane są osobom bezrobotnym zarejestrowanym w urzędzie pracy, które nie otrzymały od urzędu żadnej oferty pracy zgodnej z kwalifikacjami i stanem zdrowia, w przypadku gdy:

- przed rejestracją w urzędzie pracy opłacane były składki na ubezpieczenie na wypadek bezrobocia przez okres co najmniej 18 miesięcy w trakcie 36 miesięcy,
- zostali zwolnieni z pracy z przyczyn zależnych od pracodawcy, bez winy pracownika, w wypadku bankructwa pracodawcy,
- właśnie ukończyli obowiązkową służbę wojskową lub zostali zwolnieni ze służby po wysłużeniu przynajmniej połowy obowiązkowego czasu trwania.

Zasiłek wypłacany jest po 7 dniach jeżeli pracownik został zwolniony z pracy z przyczyn pracodawcy. Jeżeli zwolnienie nastąpiło z winy pracownika zasiłek będzie wypłacany po 3 miesiącach.

Zasiłek dla bezrobotnych jest uzależniony od liczby lat, w trakcie których opłacane były składki przed rejestracją w urzędzie pracy. Jeśli składki były opłacane:

- przez mniej niż 25 lat, zasiłek będzie wypłacany przez 6 miesięcy;
- 25 do 30 lat, zasiłek będzie wypłacany przez 7 miesięcy;
- 30 -35 lat, zasiłek będzie wypłacany przez 8 miesięcy;
- ponad 35 lat, zasiłek będzie wypłacany przez 9 miesięcy.

Jeśli ubiegającemu się o zasiłek pozostało max. 5 lat do osiągnięcia wieku emerytalnego, płatność zasiłku jest wydłużana o kolejne 2 miesiące (pod warunkiem, że osoba nie otrzymuje wcześniejszej emerytury).

Zasiłek nie jest wypłacany gdy:

- osoba ubiegająca się odmówi przyjęcia oferty pracy zgodnej z kwalifikacjami i stanem zdrowia;
- osoba ubiegająca się odmawia korzystania z usług przewidzianych w indywidualnym planie działania;
- osoba ubiegająca się nie zgłasza gotowości do podjęcia pracy lub nie uczestniczy w realizacji indywidualnego planu działania;
- osoba ubiegająca się odmawia poddania się badaniom mającym na celu ustalenie zdolności do pracy.

Zasiłek dla bezrobotnych składa się z dwóch części – części stałej i zmiennej. Część stała jest to kwota dochodu kwalifikowalnego dla pomocy społecznej w danym miesiącu. (2016: 102 euro – minimalny, 303,8 euro- maksymalny).

Część zmienna jest obliczana w następujących sposób:

1. Na początku obliczany jest miesięczny ubezpieczony dochód osoby bezrobotnej w ciągu 36 miesięcy poprzedzających koniec ostatniego kwartału przed zarejestrowaniem się w urzędzie pracy.

2. Ustalany jest przeciętny współczynnik tego ubezpieczonego dochodu w danym miesiącu.
3. Przeciętny współczynnik jest mnożony przez ubezpieczony dochód w miesiącu, w którym ma być wypłacany zasiłek.
4. Zmienna część zasiłku to 40% kwoty z pkt. 3.

Przez pierwsze 3 miesiące osoba bezrobotna otrzymuje pełną kwotę zasiłku, przez pozostały okres część stałą i 50% części zmiennej.

2.5.3. Adresy stron internetowych zawierających więcej informacji z powyższego zakresu

<http://www.wilnoteka.lt/artukul/sejm-litwy-przyjal-reformy-podatkowa-i-emerytalna>
www.sodra.lt Fundusz Ubezpieczeń Społecznych pod nazdorem Ministerstwa Spraw Społecznych i Pracy (SoDra - The State Social Insurance Fund Board under the Ministry of Social Security and Labour,)

<http://www.socmin.lt> - strona internetowa litewskiego Ministerstwa Spraw Społecznych i Pracy.

http://ec.europa.eu/employment_social/social_security_schemes/national_schemes_summaries/ltu/2_06_en.htm - odnośnie zasiłków dla bezrobotnych i zasiłków rodzinnych.

<http://www.socmin.lt/en/social-statistics.html>

<https://www.ldb.lt/eures/eng/Puslapiai/SocialSecurity.aspx>

<http://taxsummaries.pwc.com/ID/Lithuania-Individual-Other-taxes>

3. Warunki życia

3.1. Zakwaterowanie

Na Litwie można zamieszkać w hotelu, wynajmując dom, mieszkanie, domek lub pokój, nabyć mieszkanie lub dom. Nabywając lub wynajmując dom, należy pamiętać o właściwym zorganizowaniu wszystkich dokumentów prawnych. O pomoc można zwrócić się do agentów nieruchomości lub kancelarii prawnych bądź notarialnych.

Kontakty osobiste, a także pomoc przyjaciół, kolegów, znajomych, krewnych lub partnerów biznesowych to tylko kilka sposobów znalezienia odpowiedniego zakwaterowania. Informacje na temat najmu lub sprzedaży nieruchomości mieszkalnych można znaleźć w wyspecjalizowanych ogłoszeniach w gazetach, zarówno w ogólnokrajowych dziennikach, jak w prasie lokalnej. Można także zamieścić własne ogłoszenie, określające jakiego rodzaju nieruchomości się poszukuje. Jeżeli chcesz wynajmować lub kupić dom, możesz skorzystać z usług agenta nieruchomości, który pobierze prowizję. Informacje o agencjach nieruchomości można znaleźć w „*Geltonieji puslapiai*” (Żółtych Stronach), a także w działach ogłoszeń gazet. Większość agencji nieruchomości posiada strony internetowe ze szczegółowymi opisami i zdjęciami domów na sprzedaż.

Informacji i porad na temat poszukiwania zakwaterowania mogą zazwyczaj udzielić biura podróży. Ceny wynajmu mieszkań są bardzo zróżnicowane i zależą od miejsca, stanu budynku, umeblowania mieszkania, jego wyposażenia oraz dostępności parkingu.

Ceny wynajmu mieszkania w bloku wynoszą około 200 euro miesięcznie za miesiąc. Boom wynajmu mieszkań rozpoczyna się rokrocznie pod koniec lata. Najwyższe ceny są w Wilnie.

Koszt podstawowego koszyka produktów spożywczych, transportu, mieszkania czteroosobowej rodziny w Wilnie jest szacowany na 518,13 EURO miesięcznie.

3.2. Prawo jazdy

Każda osoba będąca w posiadaniu prawa jazdy wydanego przez którykolwiek z krajów członkowskich Unii Europejskiej i mieszkająca na Litwie dłużej niż 185 dni w roku może starać się o wymianę swojego prawa jazdy na jego odpowiednik w Republice Litewskiej. Zmiany tej można dokonać, legitymując się następującymi dokumentami:

- dokumentem potwierdzającym tożsamość,
- dokumentem potwierdzającym miejsce zamieszkania, miejsce pracy lub studiów,
- ważne badania lekarskie,
- prawo jazdy,
- jedno 3,5×4,5 zdjęcie wykonane na matowym papierze.

Zgodnie z warunkami wzajemnego porozumienia, posiadacz prawa jazdy z kraju UE nie musi ponownie przystępować do egzaminów. Międzynarodowe prawo jazdy nie musi być wymieniane.

Prawo jazdy w Republice Litewskiej jest wydawane na 10 lat. Ci, którzy chcą je otrzymać, muszą pomyślnie zdać testy - teoretyczny i praktyczny.

Środki transportu obywateli spoza Republiki Litewskiej muszą być dodatkowo zarejestrowane na Litwie w przypadku gdy ich właściciel pozostaje na jej terenie dłużej niż 3 miesiące. Z tego powodu właściciel pojazdu musi zgłosić się do najbliższej jednostki „Registry”.

3.3. Więcej informacji z powyższego zakresu

<http://ec.europa.eu/eures>

3.4. System edukacji

W Republice Litewskiej system edukacyjny składa się z następujących etapów: edukacja przedszkolna, szkoły podstawowe, szkoły średnie niższego szczebla, szkoły średnie wyższego szczebla, policealne szkoły zawodowe i studia policealne, szkoły wyższe, studia doktoranckie oraz studia podyplomowe .

Edukacja przedszkolna ma na celu pomóc dziecku zaspokoić potrzeby kulturowe, społeczne i poznawcze, i dotyczy dzieci w wieku 3-6 lat.

Edukacja podstawowa ma na celu pomóc dziecku rozwinąć podstawowe zasady moralne, świadomość kulturową i społeczną, zdobyć podstawową wiedzę, przygotować do dalszego kształcenia zgodnie z programem nauczania. Dotyczy dzieci w wieku 6/7 - 10/11 lat. Trwa 4 lata.

Edukacja średnia niższego szczebla ma na celu wyposażyć dziecko w podstawowe zasady moralne, socjokulturowe i społeczne, wiedzę podstawową i technologiczną, rozwinąć świadomość narodową, wykształcić chęć i zdolność to podejmowania decyzji i wyborów oraz do kontynuowania nauki. Dotyczy osób, które ukończyły edukację podstawową. Program nauczania trwa 6 lat i jest podzielone na dwa etapy: klasy 5-8 i klasy 9-10.

Edukacja średnia wyższego szczebla ma na celu przekazanie wiedzy bardziej zaawansowanej oraz przygotowanie do programu studiów wyższych lub pozwala nabyć kwalifikacje zawodowe. Przeznaczona jest dla uczniów, którzy ukończyli edukację średnią niższego szczebla. Czas trwania wynosi 2 lata. Uczniowie mogą wybrać jeden z proponowanych trzech profili: humanistyczny, naukowy, technologiczny (prowadzony przez szkoły zawodowe i gimnazja techniczne, narodowe szkoły artystyczne oraz konserwatoria). Aby ukończyć ten etap edukacji uczniowie muszą zdać maturę.

Edukacja policealna zawodowa nie skutkuje zdobyciem stopnia naukowego. Jest przeznaczona dla uczniów, którzy ukończyli edukację średnią wyższego stopnia. Trwa od 1 do 3 lat. Skutkuje zdobyciem kwalifikacji zawodowych.

Studia policealne mają na celu pomoc w nabyciu konkretnych kwalifikacji, a także przygotowanie do wejścia na rynek pracy. Skierowane są do osób, które ukończyły edukację średnią wyższego stopnia i są zdolne studiować samodzielnie. Ukończenie studiów jest uzależnione od poznania programu nauczania oraz zdania egzaminu końcowego.

Edukacja wyższa ma na celu dać teoretyczną podstawę dla konkretnych zawodów oraz rozwinąć umiejętności zawodowe potrzebne do samodzielnej pracy. Absolwenci uniwersytetu nabywają stopień naukowy licencjacki, natomiast absolwenci studiów nie uniwersyteckich nabywają kwalifikacje zawodowe. Program studiów magisterskich ma natomiast na celu przygotowanie studenta do samodzielnych badań lub działalności artystycznej, lub działalności, w której ważna jest pogłębiona wiedza i wyższe umiejętności. Studia magisterskie dostępne są dla osób, które ukończyły studia licencjackie. Czas trwania: od 1,5 do 2 lat. Absolwenci nabywają stopień magistra. Studia te polegają na uczeniu się zgodnie z indywidualnym programem, kończą się obroną pracy doktorskiej.

Studia doktoranckie mają na celu wyszkolenie naukowców. Wymagane jest ukończenie studiów magisterskich.

Istnieją także specjalne studia zawodowe (studia podyplomowe), które przygotowują studentów w zakresie specjalnych umiejętności praktycznych. Przeznaczone dla studentów ze stopniem licencjata.

Podyplomowe studia artystyczne szkolą nauczycieli sztuki w instytucjach edukacji wyższej a także dają artystom możliwość specjalizacji. Obrona polega na przygotowaniu i prezentacji projektu artystycznego.

3.5. Więcej informacji z powyższego zakresu

<http://www.smm.lt>

3.6. Uznawalność dyplomów i kwalifikacji dla celów zawodowych

Uzyskanie rozpoznania kwalifikacji i kompetencji może odegrać znaczącą rolę w decyzji o podjęciu pracy w innym kraju członkowskim Unii Europejskiej. Niestety, różne systemy edukacji i szkolenia często powodują, że pracodawcom i instytucjom trudno jest ocenić posiadane przez kandydata kwalifikacje.

Zgodnie z ogólną zasadą, obywatele krajów Unii Europejskiej powinni mieć możliwość podejmowania pracy w innych krajach członkowskich. Dlatego też UE ustanowiła system rozpoznawania kwalifikacji zawodowych. W ramach tego systemu istnieje rozróżnienie na zawody regulowane, czyli takie, w których konkretne kwalifikacje są określone w prawie, oraz zawody, które nie są prawnie uregulowane w kraju podjęcia pracy.

Komisja Europejska ustanowiła także instrumenty pozwalające na przejrzystość i rozpoznanie kwalifikacji, zarówno do celów akademickich, jak i zawodowych:

- **Europejskie Ramy Kwalifikacyjne (EQF)** mają na celu wytworzenie powiązań pomiędzy różnymi narodowymi systemami kwalifikacji w celu łatwiejszego rozpoznania dyplomów.

Osoby indywidualne i pracodawcy będą mieli możliwość wykorzystania EQF w celu lepszego zrozumienia i porównania kwalifikacji nabytych w innych krajach. Kraje będą miały możliwość porównania systemów kwalifikacji.

- **Biura Rozpoznawania Wykształcenia (NARIC).** Zostały stworzone w 1984 roku z inicjatywy komisji Europejskiej. NARIC doradza w zakresie rozpoznawania kwalifikacji akademickich okresów studiów za granicą. Zlokalizowane są we wszystkich krajach Unii Europejskiej, odgrywają ważną rolę w rozpoznawaniu kwalifikacji.
- **Europejski System Transferu Punktów (ECTS).** Ma na celu ułatwienie rozpoznania okresów studiów za granicą.
- **Europass,** który jest instrumentem zapewniającym przejrzystość kwalifikacji zawodowych. Składa się z pięciu standaryzowanych dokumentów: CV, paszport językowy, suplement do świadectwa, suplement do dyplomu, oraz dokument Europass-Mobilność. System Europass sprawia, że umiejętności i kwalifikacje są zrozumiałe w różnych częściach Europy.
- **Baza Danych Komisji** dotycząca zawodów regulowanych pozwala na wyszukanie tych zawodów w krajach członkowskich, krajach europejskiego obszaru gospodarczego i Szwajcarii.

Informacje na podstawie: www.eures.europa.eu

3.7. Kursy języka narodowego

Każdy cudzoziemiec, który ukończył szkołę średnią, może wziąć udział w kursach języka litewskiego organizowanych przez Wydział Studiów Litewskich na Uniwersytecie Wileńskim.

3.8. System opieki zdrowotnej

<http://www.vlk.lt> – Narodowy Fundusz Ubezpieczenia Zdrowotnego

Obowiązkowemu ubezpieczeniu zdrowotnemu podlega każdy obywatel Litwy, obywatele innych państw, których stałym miejscem zamieszkania jest Litwa, a także ci, którzy mieszkają tymczasowo i pracują w Republice Litewskiej oraz niepełnoletni członkowie ich rodzin.

Z funduszu obowiązkowego ubezpieczenia zdrowotnego opłacane są następujące usługi: pomoc medyczna, w tym profilaktyka, rehabilitacja, opieka pielęgniarska.

Za co będziesz musiał zapłacić?

Leki - Obowiązują cztery poziomy zwrotu kosztów: 100%, 90%, 80% i 50%. W aptece pacjent wnosi dopłatę zależnie od poziomu zwrotu kosztu lekarstwa.

Pomoc stomatologiczna u prywatnego lekarza - 100%.

Informacje na temat usług medycznych można uzyskać w pięciu regionalnych kasach chorych:

Narodowy Fundusz Zdrowia (instytucja łącznikowa, odpowiedzialna za zasiłki) Europos aikste 1, LT-03505 Vilnius, Lithuania	tel. +370 8 5 236 41 00, +370 8 5 236 4114 (połączenia z zagranicy) infolinia: +370 8 700 88888, fax. +370 8 5 236 41 11 vlk@vlk.lt http://www.vlk.lt
Wileńska Regionalna Kasa Chorych Ž. Liauksmينو str. 6, LT - 01103 Vilnius, Lithuania	tel. +370 (8 5) 266 1364, fax. +370 (8 5) 279 1424 vitlk@vlk.lt http://www.vilniaustlk.lt
Koweńska Regionalna Kasa Chorych Aukštaičių g. 10 Kaunas 44147	tel. +370 (8~37) 20 88 46 fax. +370 (8~37) 32 06 36

	kainf@vfk.lt http://www.ktlk.lt
Regionalna Kasa Chorych w Kłajpedzie Pievų tako g. 38, Klaipėda 92236	tel.: +370 (8 46) 380738, f aks.: +370 (8 46) 381481, kom.: +370 (8 698) 02023 kltlk@vfk.lt http://www.klaipedostlk.lt
Regionalna Kasa Chorych w Šiauliai Vilniaus g. 273 Šiauliai 76332	tel. +370 (8 41) 520043 fax. +370 (8 41) 526528 sitlk@vfk.lt http://www.siauliutlk.lt
Regionalna Kasa Chorych w Panevėžys Respublikos g. 66 Panevėžys 35158	tel. +370 (8 45) 596192 fax. +370 (8 45) 583789 patlk@tlk.lt http://www.paneveziotlk.lt

3.8.1. Ubezpieczenie zdrowotne

Podstawowa składka zdrowotna na Litwie wynosi 9%, z czego 3% płaci pracodawca, a 6% pracownik.

Od 1 stycznia 2019 roku wchodzi w życie reforma podatkowa w której obowiązuje 19,5 proc. składka na Sodrę (wliczając obowiązkowe ubezpieczenie zdrowia) i 1,47 proc. składka na ubezpieczenie społeczne płacona przez pracodawcę.

3.8.2. Europejska Karta Ubezpieczenia Zdrowotnego.

Europejska Karta Ubezpieczenia Zdrowotnego wydawana jest osobom, które są ubezpieczone w Narodowym Funduszu Zdrowia. Kartę mogą uzyskać osoby, które czasowo wyjeżdżają do innego państwa Unii Europejskiej, np.: w celach turystycznych, w celu odwiedzenia rodziny lub znajomych, w związku z krótką podróżą służbową, w celu podjęcia studiów, pracownikom oddelegowanym do pracy za granicę przez polskiego pracodawcę.

Europejska Karta Ubezpieczenia Zdrowotnego nie jest wydawana osobom, które przestały podlegać polskiemu prawu, np. podjęły pracę w innym państwie członkowskim, oraz osobom, których ubezpieczenie w NFZ jest nieaktualne. Jeśli osoba korzysta z EKUZ mimo braku uprawnień, może zostać obciążona kosztami leczenia, z którego skorzystała w innym kraju UE.

W celu otrzymania Europejskiej Karty Ubezpieczenia Zdrowotnego trzeba złożyć wniosek w Oddziale Wojewódzkim lub Delegaturze Narodowego Funduszu Zdrowia właściwym ze względu na miejsce zamieszkania.

Wniosek można otrzymać w Oddziale lub Delegaturze albo pobrać ze strony internetowej <http://www.nfz.gov.pl>. Wypełniony wniosek wraz z załącznikami należy złożyć w Oddziale osobiście, pocztą lub faksem.

EKUZ daje możliwość korzystania z niezbędnych świadczeń zdrowotnych w innym państwie członkowskim jedynie w zakresie, który umożliwi kontynuowanie zaplanowanego pobytu w tym państwie w bezpiecznych z medycznego punktu widzenia warunkach.

Więcej informacji: <http://www.nfz-bialystok.pl>, <http://www.ekuz.nfz.gov.pl>.

.....
Osoba przygotowująca informacje:

*Doradca EURES Michał Raciborski z Wojewódzkiego Urzędu Pracy w Białymstoku.
Aktualizacja – listopad 2018.*